

Opdracht 1

De afkalfruimte

Oriëntatie

De afkalfruimte is op veel bedrijven een ondergeschoven kindje. Toch is het erg belangrijk dat deze ruimte op het bedrijf aanwezig is. Nog belangrijker is dat de ruimte voldoet aan de wensen van de koe en van de veehouder. Hoe ziet nu een goede afkalfruimte uit?

- Denk je dat de afkalfruimte op je BPV-bedrijf voldoet aan de eisen van koe en veehouder? Motiveer je antwoord.

Uitvoering

- Lees bladzijde 8 en 9 van *Jongvee*.
- Maak een tabel waarin je alle eisen zet waarvan een goede afkalfruimte moet voldoen. Maak daarbij onderscheid tussen de wensen van de koe en die van de veehouder.
- Beoordeel aan de hand van de tabel die je gemaakt hebt de afkalfruimte op je praktijkbedrijf. Gebruik eventueel het *Handboek voor de Rundveehouderij*.

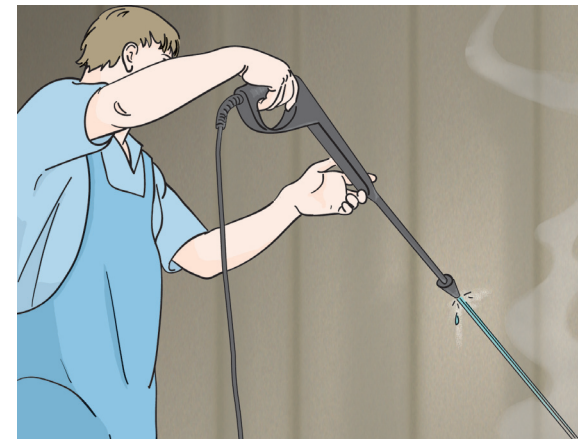
Voorbeeldtabel

Eisen afkalfruimte	Beoordeling				koe	veehouder
	--	-	+	++		
lengte						
breedte						
vastzetmogelijkheden						
ruimte voor verloshulp						
toegankelijkheid						
weghalen dode koe						

Afsluiting

- Bij de oriëntatie heb je op voorhand aangegeven of de afkalfruimte op je praktijkbedrijf in jouw ogen voldoet aan de eisen. Bij de uitvoering heb je die eisen nader onderzocht en de afkalfruimte opnieuw beoordeeld. Noteer de verschillen tussen je eerste en je tweede beoordeling.
- Bespreek de uitkomsten met je praktijkbegeleider. Wat is goed en wat minder goed?
- Maak aan de hand van de ingevulde tabel en het gesprek een verbeterplan om een betere afkalfruimte te creëren voor de melkkoeien.

Figuur 1
Als een koe gaat kalven, moet alles goed schoon zijn.

Opdracht 2

De geboorte van het kalf

Oriëntatie

Het is altijd weer spannend als er een koe moet kalven. Gelukkig gaat het de meeste keren goed en knapt de koe weer snel op. Maar soms dreigt het mis te gaan. Je moet er dan wel op voorhand voor gezorgd hebben dat je alles bij de hand hebt om de koe te helpen. Ook moet je spullen klaar hebben staan om eventueel het kalf er bovenop te helpen als de geboorte erg zwaar is geweest.

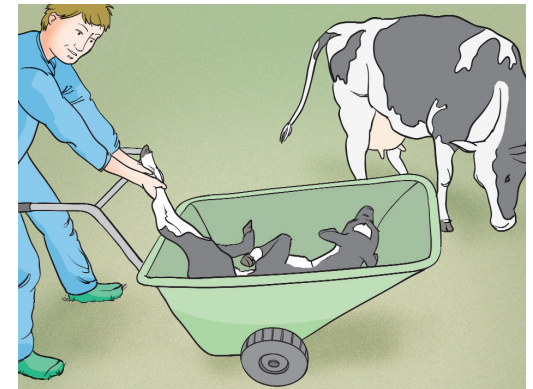
- Schrijf op waarom het zo belangrijk is om je goed voor te bereiden op het afkalven.
- Welke spullen heb je allemaal nodig als de koe gaat afkalven? Schrijf minimaal vijf dingen op.

Uitvoering

- Lees bladzijde 9 tot en met 13 van *Jongvee*.
- Bespreek de volgende vragen met je praktijkopleider en eventueel de veearts:
 - Op welk moment controleer je de koe en wanneer besluit je om in te grijpen?
 - Welke besliscriteria gebruikt de veehouder daarbij?
 - Hoe heeft de veehouder zich geschoold?
 - Hoe controleert de veehouder of zijn kennis en vaardigheid op dit punt voldoende zijn?
 - Wat is de mening van de veearts over ingrijpen tijdens het afkalven?
 - Hoe zou jij je kunnen scholen?
 - Wat is het risico als een koe zwaar afkalft?
- Je gaat op het praktijkbedrijf alles klaar zetten voor de geboorte van een kalf. Let op dat je alles hebt voor zowel de koe als het kalf.
- Maak ook het kalveropvanghok in orde.
- Als je klaar bent, bespreek je dit met je praktijkopleider. Ben je niks vergeten?
- Bespreek met je praktijkopleider de voor- en nadelen van het weghalen van het kalf bij de koe. Noteer die voor- en nadelen.

Afsluiting

- Bespreek de resultaten met je klasgenoten. Heeft iedereen dezelfde voor- en nadelen genoemd of juist niet? Noteer de belangrijkste verschillen.
- Kijk nog eens naar je antwoord in de oriëntatie. Schrijf de drie belangrijkste dingen op waar je aan moet denken als een koe gaat kalven.

*Figuur 2
Het kalf wordt gelijk na de geboorte
weggehaald bij de koe.*

Opdracht 3

Behandelplan voor de kalveren

Oriëntatie

Niet alleen het moment van afkalven is belangrijk, ook de nazorg voor het kalf. Immers een goede start geeft voor het verdere levensverloop veel voordelen. De immuniteit tegen ziekten wordt volledig opgebouwd door het verstrekken van genoeg biest van uitstekende kwaliteit.

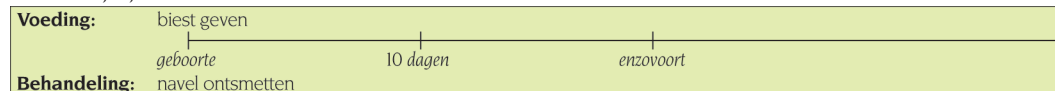
- Schrijf op wat biest is. Beschrijf zo volledig mogelijk wat goede biest is (versheid, temperatuur, gehaltes afweerstoffen, eerste biest, koe heeft geen melk uitgeleggen enzovoort).
- Leg uit waarom biest zo belangrijk is voor het kalf.
- Hoe kun je ervoor zorgen dat het kalf tijdig biest krijgt?

Uitvoering

Een goede opfok begint bij de biest, maar daarna zijn er nog meer dingen waar je aan moet denken.

- Maak (op een computer) een voedings- en behandelplan voor de kalveren. Doe dit op een tijdlijn die je uitzet voor de eerste twee maanden
- Beschrijf ook de eventuele risico's die kunnen ontstaan bij zowel de voeding als de behandelingen.
- Hoe kun je die risico's ondervangen?

Voorbeeldtijdlijn

*Figuur 3
Gelijk na de geboorte moet de navel ontsmet worden.*

Afsluiting

- Wissel in de groep de plannen met elkaar uit.
- Beoordeel elkaars opdrachten op:
 - de handelingen,
 - de tijdlijn,
 - de risico's.
- Formuleer je feedback en bespreek die met het groepje.
- Pas je plan zonodig aan en bespreek het met je praktijkopleider.

Opdracht 4

Speenmoment voor de kalveren bepalen

Oriëntatie

Melk is een van de meest complete voedingsmiddelen die er bestaat. Een jong zoogdier, zoals het kalf, kan weken zo niet maanden leven van alleen melk. Maar runderen zijn herbivoren ofwel plantenetters. Het kalf krijgt na een week al hooi en bijvoorbeeld kalverbrokjes bijgevoerd om aan vast voedsel te wennen. Als het hier voldoende van opneemt, komt het moment dat de veehouder stopt met het geven van melk. Dit noemen we het speenmoment.

- Schrijf vier (succes)factoren op die ervoor zorgen dat het kalf probleemloos gespeend kan worden.
- Hoe krijg je het voor elkaar het kalf probleemloos te spenen?
- Hoe controleer je of het spenen goed is verlopen?

Uitvoering

- Lees bladzijde 22 en 23 van *Jongvee* en bekijk de foto's goed.
- Bespreek met je praktijkopleider het juiste speenmoment van een aantal kalveren op je praktijkbedrijf. Gebruik daarbij de aandachtspunten uit het boek.

Afsluiting

Toen je met je praktijkopleider het speenmoment van een aantal kalveren besprak, zijn er ongetwijfeld ook zaken aan de orde gekomen die je niet in de oriëntatie hebt opgeschreven.

- Welke zaken waren dit? Schrijf ze op.
- Maak samen met je klasgenoten een zo compleet mogelijke lijst met aandachtspunten voor het spenen van een kalf.
- Op veel bedrijven worden rondom het spenen veel veranderingen tegelijkertijd doorgevoerd: verhokken, ander voer, ander watersysteem, kouder hok, groepen mengen. Wat is volgens jou de beste manier van werken?
- Hoe kun je op je bedrijf zo dicht mogelijk bij dit ideaal komen?

Figuur 4
Twee weken na de geboorte wordt het tijd om te verhuizen.

Opdracht 5

Kalveren beoordelen

Oriëntatie

Het jongvee maakt de toekomst van het bedrijf! De kalveren moeten na ongeveer twee jaar melk gaan produceren en dit vijf jaar probleemloos blijven doen. Die eerste twee jaar zijn voor het bedrijf een investering in de toekomst. Alle redenen om ervoor te zorgen dat de tijd tussen pasgeboren kalf en vaars zo vlekkeloos mogelijk verloopt. Om te checken of het jongvee zich voorspoedig ontwikkelt, moet je gedurende die twee jaar voor jezelf controlemomenten inbouwen.

- Schrijf op wat jij verstaat onder een voorspoedige ontwikkeling van kalf naar vaars. waarom gezonde kalveren belangrijk zijn voor het bedrijf.

Uitvoering

- Bepaal in overleg met je praktijkopleider welke momenten je kiest om te controleren of het jonge dier zich voorspoedig ontwikkelt.
- Waarom kies je juist die momenten? Zijn dit risicomomenten? Wat zijn de risico's? Zijn dit bepalende momenten (spenen, groei in het eerste half jaar, inseminatieperiode)? Of is de keuze gebaseerd op gemak, kies je momenten waarop de dieren makkelijk te controleren zijn?
- Lees bladzijde 26 en 27 van *Jongvee*.
- Maak een tabel met de volgende kolommen: kalf- en pinknummer, leeftijd, conditiescore, hoogte, groei, borstomvang, gewicht, beoordeling. Vergeet niet bij elk item de juiste eenheid te zetten.
- Vul de tabel in voor minstens vijf kalveren (ongeveer vier maanden), vijf pinken (ongeveer vijftien maanden) en vijf vaarzen (ongeveer twintig maanden). Gebruik daarbij de tabellen en grafieken uit je boek en een meetlint.

Afsluiting

- Bespreek de resultaten van je metingen met je praktijkopleider. Als de beoordeling van een bepaalde groep niet goed is, hoe zou je die dan kunnen verbeteren?
- Pas je tabel zonnodig aan.

Figuur 5
Ook bij jongveeopfok is meten weten.

Opdracht 6

Vruchtbaarheid jongvee

Oriëntatie

De eerste melk komt na het eerste kalf. Maar hoe zorg je ervoor dat een koe haar eerste kalf krijgt? Dit is soms nog een hele klus. Zeker als de pinken in de wei lopen, is vaak het lastig om de tochtige pink af te zonderen en vervolgens te insemineren. Of heeft jouw praktijkopleider het zo georganiseerd, dat hij dit wel gemakkelijk kan, met een vangkooi bijvoorbeeld? Een pinkenstier is handiger, maar heeft ook zijn nadelen: het afkalfmoment is dan bijvoorbeeld moeilijker te bepalen.

- Wat zijn volgens jou de voor- en nadelen van kunstmatige inseminatie?
- Schrijf op of je praktijkopleider voor kunstmatige inseminatie kiest, of juist niet.

Uitvoering

- Lees bladzijde 30 en 31 van *Jongvee*. Extra informatie kun je vinden in het boek *Beslissen van kalf tot koe*.
- Kijk in de komende periode gericht naar tochtigheid bij jongvee en schrijf de nummers van de tochtige dieren op.
- Worden de dieren goed tochtig? Kunnen ze het laten zien?
- Bepaal samen met je praktijkopleider het juiste inseminatietijdstip (dus het moment dat de inseminator wordt gebeld of dat de veehouder moet insemineren). Doe dit mede aan de hand van het te bepalen gewicht (*Jongvee*, bladzijde 27).
- Worden de pinken voldoende goed drachtig?

Aan de hand van de vruchtbaarheidskengetallen die de veehouder van het NRS krijgt, kun je bepalen hoe het met de vruchtbaarheid van het jongvee op het bedrijf staat.

- Bespreek samen met je praktijkopleider de vruchtbaarheidskengetallen. Is dit beter of slechter dan gewenst en beter of slechter dan gemiddeld in Nederland?
- Beoordeel de vruchtbaarheid van het jongvee samen met je praktijkopleider.

Afsluiting

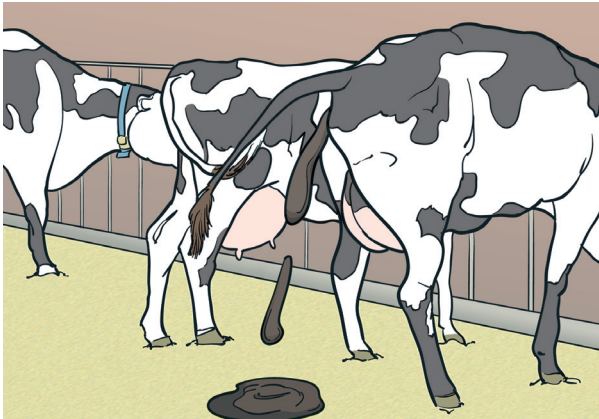
- Kijk naar de voor- en nadelen van kunstmatige inseminatie die je genoemd hebt in de oriëntatie. Kloppen die nog steeds?
- Ben je van idee veranderd? Leg uit waarom wel of waarom niet.

Figuur 6
Inseminatie van een pink.

Opdracht 7

Jongvee voeren

Figuur 7
Na een goede maaltijd kun je goed mesten.

Oriëntatie

Een belangrijk sturingsmechanisme bij de jongveeopfok is de voeding. Een stabiele groei van het jongvee zorgt voor een sterke vaars. Reden genoeg om de voeding optimaal te verzorgen.

- Waarom is goede voeding zo belangrijk voor jongvee, denk je?
- Lees de hele opdracht door. Schrijf op wat je gaat doen in deze opdracht.

Uitvoering

- Lees bladzijde 32 en 33 van *Jongvee*.
- Maak met behulp van het tabellenboek veevoeding van het CVB rantsoenen voor jongvee in de leeftijd van zes maanden, vijftien maanden en twintig maanden.
- Doe dit voor het jongvee op je praktijkbedrijf. Gebruik dus ook de voedermiddelen en de analyses van de kuilen zoals die op het bedrijf aanwezig zijn.
- Bespreek je rantsoenen met je praktijkopleider. Zijn ze goed, of moet je nog een en ander verbeteren?
- Beoordeel het voermanagement (de berekeningen en het werkelijke voeren) en de smakelijkheid en kwaliteit (schimmel, broei, bederf) van het voer. Wat is je norm?
- Beoordeel de waterkwaliteit.

De voeding van het jongvee moet je uiteindelijk controleren met de pensscore en de mestscore (*Jongvee*, bladzijde 33 en *Koesignalen*, bladzijde 52 tot en met 55).

- Beoordeel de mest van de drie leeftijdsgroepen.
- Maak de pensscore op van de drie leeftijdsgroepen.
- Beoordeel de conditie van de dieren.

Afsluiting

- Bespreek de uitkomsten met je praktijkopleider.

Opdracht 8

Eindcontrole bij vaarzen

Oriëntatie

Het moment is aangebroken. Het kalf is uitgegroeid tot een vaars. Klaar om af te kalven en daarna melk te gaan geven. Tevens is het tijd om na te gaan of de vaars aan alle eisen voldoet.

- Lees de opdracht helemaal door. Schrijf op wanneer en met welke vaarzen je deze opdracht gaat doen.
- Waarom stopt de jongveeopfok acht tot zes weken voor het afkalven, en niet op het moment van afkalven?

Uitvoering

- Lees bladzijde 38 van *Jongvee*.
- Maak aan de hand van de items op bladzijde 38 een werklijst voor de eindcontrole van de vaarzen.
- Voer aan de hand van de werklijst de eindcontrole uit bij vaarzen.
- Doe dit de eerste keer alleen en de tweede keer in overleg met je praktijkopleider.
- Zijn er verschillen tussen de eerste en tweede beoordeling? Probeer deze te verklaren.
- Geef een eindbeoordeling van de vijf vaarzen.
- Wat kan of doet de veehouder met de eindbeoordeling?
- Ga aan de hand van je werklijst na op welke punten eventueel nog verbeteringen mogelijk zijn. Zijn doelen niet gehaald? Hoe kan dit in de toekomst beter? Schrijf je verbeterpunten op.
- Zelfs als alle doelen gehaald zijn, kun je je afvragen of de veehouder toch nog bepaalde dingen in zijn jongveeopfok kan verbeteren. Op welke punten is volgens jou nog verbetering mogelijk (hoeveelheid arbeid, kosten, lengte opfok, gemak, beperking risico's enzovoort) en hoe zou je dat dan moeten aanpakken?

Afsluiting

- Bespreek en vergelijk je resultaten met je klasgenoten.
- Maak een of meer stellingen over de jongveeopfok en discussieer over die stellingen.
- Schrijf op hoe de samenwerking met je praktijkopleider verliep.
- Geef aan wat je in deze opdrachten geleerd hebt.

Figuur 8
De eindcontrole bij een vaars.